

ישנם שאין להם שופרות כלל ושולחים הם כסף שגתי לקרוביהם באה"ק, וחושבים זאת לצאת בזה צדקת אה"ק וחובת כ"ק רבינו הגדול, אשר זכנו בזה בחסד עליון, אשר האמת אינו כן כלל, אם חפצים הבע"ב הג"ל להתזיק ביד קרוביהם יכולים הם, אבל אין זה נוגע לקופה הכללית, ודבר זה צריך תיקון, וטרם אכלה לדבר את רום כבודם, אבקשם כי יחוסו נא על אחינו היושבים בקדש, ויקיימו את מבוקשינו הג"ל למען הרים קרן המפעל הנעלה והקדוש, אשר אודותו שפך כ"ק רבינו הגדול זצוקללה"ה דברי קדש הקדשים כמים, ויעוררו נא אהבתם ושעבודם המוסתרה בתוך תוכיות נקודת לבבם ונפשם אל כ"ק רבינו הגדול, להביאו אל הפועל ברשפי אש אהבת עבד אל אדונו, במפעל הזה, ויקבלו החוה"ש מאדה"ש כאוות נפשם ונפש ידידם עוז דו"ש באהבה וברגשי כבוד המתברך להיות מעבדי רבינו הגדול בפועל.

יוסף יצחק שניאורסאהן

1234567 ת"ח

ל

אוצר החכמה

מספר מגדל עז, עמ' תקמד — תקמה.

אדמ"ר הרי"צ נ"ע להגביר מוהר"י

ב"ה, יום ד' י"ט שבט תרס"ו

כבוד ידידי עוז הג' הנכבד ומרומם מוהר"י שיחי,

אחדשה"ט,

מה מאד אתפלא על כבודו על אשר עזבוהו רגשי הקדש בהנוגע לעניני אה"ק, אשר מי האיש שלא יתעורר בחיות וחובת הקדש, אשר גטע בנפשינו כ"ק רבינו הגדול זצוקללה"ה זי"ע ועכ"י ובפרט בזכרינו כי בגלל הצדקה הזאת שפך כ"ק רבינו הגדול זצוקללה"ה אמרי קה"ק כמים והוא הנחלה (חלק אגה"ק) אשר הנחילנו האור הגדול הזה היא הצדקה הזאת וכבודו עומד מרחוק כאלו הדבר אינו נוגע אליו כלל וקר בהמפעל הזה עד למאד.

אתפלא אתמהה, אבין בל אוכל, מה הי' לכבודו אנחנו עבדי כ"ק רבינו הגדול זצוקללה"ה עלינו לעמוד על המשמר, להביא רצון קה"ק אל הפועל בע"ה. ואל להביט על הפאליטיקע הנכזבה, אשר מקומה לא תכיר במפעלים כאלו הבנוים על אהבת עבדים פשוטים אל אדונם הקדוש, ובכן ימחול נא כבודו לצאת ממחיצתו — היא הפאליטיקע — וילוה אלינו עבדי כ"ק רבינו הג' זצוקללה"ה המוכנים לעשות הכל בקבלת עול כעבדים פשוטים המביאים אל הפועל, ולא כשרים ויועצים היושבים ראשונה כו', הזמן הראוי לדעת כי פועלים דרושים לנו ואם כי ת"ל הרבה אנחנו מהאגודה הזאת המתיהסים רק בשם "עבדים" — כן ירבו וירבו — אבל מפני אהבתי האמיתית לכבודו הנני פונה אליו בהצעתי זאת מבלי בקשתו, וכי מה טוב יהי חלקו כאשר יתחשב על דגל האגודה הזאת ואחשוב כי יכיר את הצדק והאמת וימצאהו בדברי אלה הנאמרים גלוי בלתי מעוטר באדרת החנופה והדומה כ"א דברי אהבה אמיתית. וכאשר ישאל השאלה

מה עלי לעשות? תשובתו בצדו, כי כאשר יוצא מכלל פאלאטיקאנט לכלל פועל בהיולי ישתנו דעותיו והשקפותיו וימצא הרבה והרבה מה לעשות לטובת המפעל הקדוש הלזה וימצא כי כל מה שביטל בהיותו פאליטיקאנט ירומם על גס בהשתנו לעמוד בשורת הפועלים והעובדים, וזכה הגני ידידו עוז באמת ודו"ש באה"ר ומכבדו כרום ערכו הנעלה.

יוסף יצחק שניאורסאן

לא

במכתב זה מפרט אדמו"ר הרש"ב נ"ע את כל פרשת הענין אודות הסכסוכים בהנהגת כולל חב"ד באה"ק ובגולה. עיין גם בקונטרס אדמו"ר הרש"ב נ"ע שיצא לאור בשנת תרס"ז, ואף שם מבוארים כל הדברים באריכות (ואף דיון בהלכה ובחסידות במעלת יישוב חברון). וראה לעיל הע' 25, והמכתבים סי' יט, כ. העתק ברשותי, מאוסף דודי הראד"ה שי'.

אדמו"ר הרש"ב נ"ע לר' חיים [בוגין] בענין הנהגת כולל חב"ד

בעזה"ת. העתקתי מגוף כ"ק שליט"א.

נשלח מפה ליובאוויטש עש"ק פ' נצבים תרס"ו

ב"ה, ייטיב השי"ת הכוה"ח לכבוד ידידי הרב המפורסם ווח"ס נכבד י"א כ' מו"ה חיים שי',

מכתבם מחאלמי נכון הגיעני, ואתם גרמתם ומכריחים אתם אותי לדבר אתכם הפעם קשות קצת, ואם כי כבד עלי המלאכה הזאת מאד, אבל כבר נתמלאה הסאה וא"א לעבור עוד בשתיקה. אתם כותבים אשר כל התקנות עד עתה היו כאשר בהתוועדם יחד מצאתם דבר תיקון, הצעתם לפני הסוה"ג [= הסוכנים והגבאים] וכאשר הי' הסכם כולם אז כו'. הנה מלבד שאין האמת כן גם בדבר שמצאתם אתם (ובפרט בזמן האחרון אשר לקחתם לכם הרשות לעשות דין בעצמכם), יאמר גא אם עשיתם כן גם בדבר אשר הי' בזה רצון מאחד הסוה"ג. ממי שאלו אם למנות את רמ"ש [= ר' מרדכי שלנק?] לממונה בעיה"ק ת"ו, ממי שאלתם אם למנות את הרד"א [= ר' דובער אפרת] לממונה בעיה"ק ת"ו. ורק כאשר רציתי אני שיהי' ב"ד הרמ"ד [= בן דודי ר' מרדכי דובער סלונים] ממונה אז עשו שאלת חכם ע"ז. וגם הסיתו את יושבי תמן נגדי, והי' לי בזה מלחמה גדולה עד שנעשה הדבר. וכבודו העיזו אז לומר לפני בזה"ל, "זה תכלית החפץ שלא יהי' לבני המשפחה תמן דיעה בהנהגה" (ורק הרד"א יצא מהכלל הזה מצד הזכות האחר שיש בו וע"ד עמון ומואב טיהרו בסיחון). (ובאמת זה תכלית כל חפציכם גם עתה להוריד ולהשפיל ח"ו את בני המשפחה, והיא הכוונה האחת הנוקבת ויורדת בכל הדברים והענינים, ורק באשר אינם נכנעים לכם), (ומסכימים אתם על ש"ב הרש"ל [= שאר בשרי ר' שלמה לייב אליעזרוב] לפי

לב

מאוסף הרשיל"א, צילום בידי, זו טיוטא או העתק שהשאיר
הרשיל"א בידי.

ממוני וראשי הקהילה בחברון לר' חיים ישעי' ברלין

בעזרה"י יום ז' שבט תרס"ז פעיקות חברון תובב"א
לכבוד אהובינו ידידינו הרה"ג המרומם המפורסם וו"ח י"א אוהב תורה
ולומדי שמו כו' מוהר"ר חיים ישעי' ברלין שיהי.
לשלום אין קץ. הנה עתה הגיע העת האחרונה אשר עוד לנו לעורר ע"ד
קנין הנחלה הידועה פעיקות"ו, וליחל לישועת עיקות"ו התלוי בקנין הנחלה
הזאת. כי בקיץ החולף בא לפה בעל הנחלה הנ"ל, גלהב ונלבב בהחלט גמור,
למכור את נחלתו לכל מי שיהי, מחמת המציק לו מאד. והי קרוב למכרה
לישמעאלים בעיקות"ו בסך יותר גדול מאשר הוא עומד על כרומע"ל, באם יזכה
לקנותה, כי היא שוה עוד יותר הרבה.

והנה נתאמץ ידידינו הנגיד וו"ח הר' שמעון הויזמן יחי אשר הנחלה
ממושכן אצלו בסך נכון והשתדל מאד עם בעל הנחלה שאל ימהר עדיין למוכרה
לישמעאלים כי אולי יש תקוה שתעלה ביד ישראל לקנותה. והלוה לו עוד סך
נכון על הנחלה, כמעט עד שליש מקחה. למען יוכל להשיא עכ"פ אחת מבנותיו,
ולסלק קצת מחובותיו. ובוזה עלה ביד הר"ש הנ"ל לקחת ממנו שטר הבטחה,
שימתין עוד עד ר"ח תמוז הבעל"ט, מלגמור הקנין לישמעאלים, אשר כבר עשה
חווה איתו. וגם נתן כח ורשות כדת וכנימוס להר"ש הנ"ל, למכור את נחלתו
לישראל, בסך שלשת אלפים ושלוש מאות ושלושים גאפאליון זהב, שהם בערך
חמשה ועשרים אלף רו"כ. ועל הישמעאלים היא עומדת כעת בשלשת אלפים
וחמש מאות גאפאליון זהב, וכבר יש מהם שיתנו עוד יותר. רק בעל הנחלה אדם
כשר הוא ונתרצה למוכרה לישראל במקת הנ"ל. אך בהגיע ר"ח תמוז ולא יעלה
ח"ו ביד הר"ש הנ"ל להמציא קונים ישראלים, אז מוכרח הוא לבא בעצמו לפה
ולמוכרה למי שיהי, כי הרבית אוכלת בה, והוא מוכרח להשיא את בנותיו אשר
כבר הגיעו לפרקן, ולסלק כל חובותיו אשר הרבית אוכלת גם בהם. ולא נשאר
עוד שום אופן להר"ש הנ"ל לעכב עליו עוד. ויהי דבר האבוד אשר לא יוכל
לתקון עוד, כי כבר כלה ונתרצה אצל בעל הנחלה למוכרה בר"ח תמוז, למי
שיהי, וכבר עשה חווה ע"ז כנ"ל. ועתה כאשר הנחלה עומדת להיות דבר האבד
ח"ו, ואם לא עכשיו אימתי, והזמן קצר, ע"כ, נתאמצנו בשארית כחינו לקנאות
קנאת ה' צבאות ותוה"ק וכבוד אבורה"ק ג"ע זיע"א, מיסדי הישוב הק' הזה,
במקום מנחת אבוה"ק אבות העולם. והננו שולחים מאיתנו את פרשת דברינו
היוצאים מקירות לבבינו, ע"י ציר אמונים ה"ה המוכ"ז הרה"ח כו' מוהר"ר שמואל
תנחום יחי שוחאט, מתושבי ויקירי עיקות"ו, שד"ר מיוחד לכרומע"ל, למען
יוציא כרומע"ל מכח אל הפועל את הבטחתו הנאמנת, הן בעל פה והן במכתב
תשובתו להגאון הצדיק החח"ם זצ"ל. והגאון זצ"ל קודם פטירתו מסר ליד ידידו
הר"ש יחי הנ"ל (אשר הוא עומד על המשמר בכל כחו לבלתי תפול הנחלה בידי

זרים ח"ו) את העתק מכתבו באריכות ברשפי אש שלח לכרומע"ל, ותשובת כרומע"ל אליו בהבטחה. וכך אמר לו הגאון זצ"ל, שבטחנונו חזק שע"י כרומע"ל חה"י ישועת עיה"ק חברון ת"ו, בקנין הנחלה הזאת, וע"כ הוא מוסר בידו את כל הנ"ל לזכרון לעת מצוא. והנה ההעתק הנ"ל ותשובת כרומע"ל בידי השד"ר הנ"ל.

ובטחנונו ברגשי כרומע"ל אשר כבוד ה' ותוה"ק וכבוד אבורה"ק מיסדי הישוב מאד יקר בלבבו. אשר כל הפציו בודאי לא ישוו גם נגד אחת מאלה, וכ"ש כולם יחד, ויתגבר כארי לישועת ה' ותוה"ק להגן על קדושת הישוב הק' וטהרתו, אשר אך הוא נשאר לנו, לפליטה גדולה באהקת"ו, לבלתי יתחלל ח"ו בידי זרים. ומה טוב ומה נעים גורלו אך אם רוח נדיבה תסמכהו, לעשות הדבר הגדול הזה, לקנות לו את הנחלה הזאת ולהקדישה, שיהי' כל פרי"ך אך קודש להגדיל תורה ולהאדירה, להחזיק הני ברכי דרבנן עמלי תוה"ק, במקום מנוחת אבוה"ק אבות העולם זיע"א. הא ודאי כי עמוד התורה יהי' הולך ואור לפניו בזה ובבא, ומחלקו יהי' חלקינו. הנה הודענו אמיתות נקודת המצב לפני כרומע"ל ובוזה את נפשותינו הצלנו, כי אנחנו אין כחינו אלא בפה, והנה תפלתנו רחמים ותחנונים לפני ה' בתורה הכתובה והמסורה בידינו מאבורה"ק ג"ע זיע"א, למען יתן עז לכרומע"ל, לחונן עפר מנוחת אבוה"ק דמיכין דחברון זיע"א, ולחמול על יגיעת אבורה"ק ג"ע זיע"א אשר ממש מסרו נפשם על יסוד הישוב הק' הזה. והנה הישוב הק' עומד עתה בחגיגה לפני כרומע"ל, לפרוס עליו כנפי צדקתו כדי גאותו, באשר כי גואל וקרוב הוא, ומי יחוס יותר ממנו. וזכות אבורה"ק ג"ע זיע"א מסייעתו, הלא כן עתירת ידידיו ואוהביו הצופים לרחמי ה' ע"י כרומע"ל, להחזיק ישובינו זה על טהרת הקודש, והננו מעתירים בעדו עתרת החיים והשלום.

לג

מאוסף הרשיל"א, צילום בידי. טיוטא או העתק, התאריך הוא [שבט תרס"ו].

[ראשי הקהילה בחברון] לר' ישעי' ברלין

כבוד ידידנו הגביר המפורסם רודף צדקה וחסד וכו' כש"ת מוהרי"ב ג"י ה' ירום קרן הצלחתו בכבוד.

עתה עתה הזמן שדרך החיים פתוח לפניו, להיות קונה עולמו בשעה אחת, להיות מאוכלי פירותיהן בעוה"ז והק"ק לעוה"ב, כי עיני כל ישראל יושבי עיקת"ו בעיר מנוחת אבוה"ק זיע"א, עליו, להיות להם מלאך מושיע, להוציא מחשבתו הטובה לפועל בקניית נחלת רומאנו הי"ו המפורסמת, אשר בזה יתרומם ישוב עיהקת"ו, וכן להיפך ח"ו אם תיפול בידי עוקרי רצונו יתברך ח"ו.

מיום נתעורר עט"ר הגאון החח"מ זצ"ל וכתב אליו בזה מכתבו מעומק לבבו, בידעו כי בזה תלוי כל אושר ישיבת עיר מנוחת אבוה"ק זיע"א, מאז כל תושבי עיהקת"ו מזכירים את שם כת"ר לטובה, ותקוותם לישועת ה' על ידו. וממש רואים אנו חסדי ד', כי דברי הגאון הצדיק החח"מ על אשר הבטיח לנו, כי עפ"י תשובת כת"ר לו, לבבו יגיד לו כי בו בחר ד' להיות גואל ומושיע

לישיבתינו. ויהושוע ינחיל את הנחלה הק' הזאת לאשרינו, ולכבוד אבוה"ק זיע"א. כי זה כמה פעמים אשר פחדנו כי אבדה ה"ו תקותם. כי השטן מרקד על כל דבר טוב, ולפי ערך תקותינו שתיפול הנחלה ביד ישראל, כן הגויים מתאמצים לקנותה ברוב הון. כי בכל מקח שיקנה, הוא כחצי מחיר שעלה על בעליו.

אך הגאון זצ"ל טרם עלתו השמימה, ביקש והפציר בידידינו הגביר מו"ה שמעון הויזמאן נ"י, שהוא המורשה על נחלאות רומאנו, וכל עסקיו פעיקת"ו בידו הוא. לבד אשר הנחלה הגו' ממושכן בידו עפ"י הממשלה יר"ה כי ישתדל בכל תוקף ועוז, לבל יפול הנחלה הק' ביד גויים וכו'. וידידינו הגו' לקח לו את המצוה הזאת ופקודת הגאון זצ"ל היקר בעיניו ובעיני כל, להשתדל בזה ככל העולה בידו. ועד הקיץ העבר דחה את רומאנו מלבוא לעיקת"ו, אך לרוב דחקו של רומאנו מבע"ח, ובפרט לצורך נשואי בתו, בא לחברון בחדש תמוז העבר. ובעינינו ראינו חסדי ד' כי ביום אחד כמעט גמר רומאנו מכירת הנחלה לגוי גביר, אשר נתן לו בדיבור הראשון הסך — 2500 נאפאליען. ואמר להסרסור כי עד 4000 נאפ' מוכן הוא לתת, כי הוא מתושבי חברון ואוהבי אבי בעל הנחלה כעת, ויודע בערך משווי של הנחלה, ושדותיו שסביביו בכל הבנינים. ובהודע הדבר להג' הר"ש, הוא רץ אליו וממש שנחלה מרוב צערו בזה, ובכל תוקף ועוז עצר אותו מלמכור, והבטיח לו כי ישתדל כי גם במכירתו לישראל ישיג הערך שנתן הגוי. אך רומאנו הגיד כי לא יכול לחזור לעירו בלתי יהי בידו לפחות אלף נאפאליען. ואם אך ימציא לו הר"ש הגו', אלף נאפאליען, אזי ימתין במכירת החצר עד חודש תמוז הבעל"ט. ומרוב התרגשות הג' ר"ש הגו' ומפחדו מהגויים העומדים לקנותה בכל הון, לקח ממנו תיקף תקיעת כף שלא יחזור בדבריו, ולקח ממנו כתבים בהממשלה שבידו הכח למכירת הנחלה הגו' (ולבד זה הנחלה נכתבה בשם הר"ש הנז') וכן עשה עמו כתב כד"ת שהרשות בידו למכור את הנחלה עד זמן ר"ח תמוז, בהסך כ"ה אלף רו"כ. רק שמחוייב הר"ש להשתדל לחפש קונים שיוסיפו על המקח. וכן הבטיח לו הר"ש הגו', שבזה לקח את לבבו שלא יפסיד הרבה מערך המחיר שנתנו הגויים לו. וליתר תוקף שלא יוכל רומאנו לעשות מעשה, לקח ממנו שטר מכירה כד"ת, והמציא לו הסכום שדרש ממנו, ונסע לעירו. וממש חסדי ד'. כי הי' החושך מכסה את כל עיר קדשינו ביום ההוא, מפחד היאוש לתקוות יושבי עיקת"ו. ועתה ראינו כי רומאנו מזכיר תמיד להר"ש שממתין לכלות הזמן שנתן לו בכליון עינים הן לחסד וכו', כי הבעלי חובות דוחקים אותו וצריך להשיא בתו השניה, שדרוש לו כעת לפחות עוד אלף נאפ'. לכן אין סומכין עוד על הנס, בפרט כי הג' ר"ש אומר בפ"י כי לא יוכל עוד עשות מאומה אחרי הזמן הקשר שבינו לבינו. וממהר עלינו להקדים את הרעה ה"ו. וכן נתן לנו דיבור שאם נמהר להשיג הקונה אזי מתחייב למכרה לנו בהסך כ"ה אלף כפי המקח הראשון שהי' המדובר, הגם כי הבטיח לרומאנו להשתדל לקחת הוספה (כי עשה זאת רק למען יתרצה רומאנו להמתין), כי לפי הכתב שבידו, הכח בידו למכרה בהסך הנז' רק שעליו להשתדל וכו'.

רומאנו טרם נסע מפה, הגיד להקונים הגויים שמוכרח כעת לגסוע, ובקיץ הבעל"ט יחזור ויגמור. לכן נתאספנו יחד לטכס עצה בזה, ובהיות שהזמן קצר הסכמנו עפ"י ההכרח, לשלוח את השד"ר המפו' מזהרש"ת למשולח מיוחד לכת"ר, שיודיע לכת"ר מצב הענין פא"פ בדברים היוצאים מהלב.

ועתה ידיד ד' יפּלס נא כב' במאזני צדק את הענין הנורא, ויקרא נא את
 מכתב הגאון ז"ל אליו, אשר בו כותב בפ"י פסק כי הנחלה הזאת טוב לו מעשרה
 בנים, ועוד תתחדש כנשר בעור"י וכו', וכדאי לסמוך על דברי הצדיק הזה, אשר
 חבורו נתקבל בכל העולם. ודבריו יעשו רושם לפני הבי"ד הגדול בעוה"ב, ויעשה
 נא לנו אות לטובה לברך על המוגמר, לקחת הנחלה הזאת לו לקנין עולם,
 להוציא אותנו מפחד הגויים. ואח"כ יעשה כת"ר בהנחלה בה כרצונו אם להקדישו
 או להחזיקו לעצמו, כי בכל אופן כדאי לקנותו שהיא ממש בחצי המחיר של
 שוויה, כפי שיגיד לו גם השד"ר המוכ"ז. הגם כי בעת הי' ידידינו הרה"ג שיל"א
 שליט"א אצלו בשליחות אדמו"ר בזה, לא עשתה תפילתו כ"א מחצה, שהבטיח לו
 רק על חצי מחיר הנחלה, אך עתה שאין זמן לדחות את הענין עוד שלא תהי'
 ח"ו דבר האבוד, יעשה נא למען כבוד אבותינו הק' זיע"א, ולמען טובת יושביה,
 להרים את ישוב עיה"ת ממש לשמים בזה, ויהי' לבבו בטוח בזכות אבות העולם,
 כי הדבר הגדול הזה יעמוד לו כאלף המגן שמראה השגחת ד' כהצלחתו מהיום
 ברו"ג, ועל הטוב יזכר שמו לדור ודור כעת"י.

לד

מאוסף הרשיל"א, צילום בידי.

רש"ז ברלין אל הרשיל"א

ש. ז. ברלין, ריגא

בעוה"י אור ליום ג' י"ד חשוון תרס"ח לפ"ק.

כ' מחו' ידי"ע הרב המפורסם מו"ה וו"ח י"א כש"ת מוהר"ר שלמה יהודה
 ליב נ"י אליעזרין.

לא השבתי לכמע"ל זה זמן ארוך כי הייתי עליו בתערומות שבנה בנינים
 ומבקש ע"ז מעות ולא שאל ממני כלל, ולא ידעתי שניצרך ושיבקש עוד, אך
 לבסוף מה לעשות ניצרך לסלק מה שמבקש 325 רובל. מוס"פ צעטיל שניצרך
 לחתום עליו כמע"ל ועוד הישיש דובער סלאנים והשלישי מגבאי כולל חב"ד,
 שיותר מעות עוד אין באפשרם לבקש ויכתוב צעטיל המוס"פ בכתב יד כמע"ל
 ויחתום עליו וישלח לחברון שיחתמו עוד גבאי כולל חב"ד, וישלחו לריגא ומשם
 יושלח אלי במקום שאהי'. ובקבלת צעטיל הנ"ל אשלח בהקדם 325 רובל. הריח
 שניצרך לכם לשלם, זאת יסלק מע"ל מכיסו כי הוא החייב שעשה בלא רשות
 ובלא שאלתו ממני אני לא אסלק ריח הנ"ל, ומובן שיזרו בשילוח הצעטיל כו',
 ובלא הצעטיל לא אשלח המעות ולא ישנה מכתובת הצעטיל המוס"פ שום דבר
 אף כקש"י, ואולי ישנה מה לא אשלח המעות.

מחו' ידידו שלמה זלמן ברלין

לה

מספר מגדל עז, עמ' תקנב.

אדמו"ר הרש"ב נ"ע לרשיל"א

ב"ה, יום ג' ז' אד"ש תרס"ח לפ"ק ליובאוויטש
 כבוד ש"ב ידי"נ הרה"ח המפורסם ווח"ס נכבד ומרומם י"א כו'
 מו"ה שלמה יהודא ליב נ"י
 ת"ל בעד החוה"ש כה לחי. מכתבו נכון הגיעני במועדו... ות"ל אשר
 שמר אותו כן ישמרהו השי"ת על להבא מכל צו"צ ונר"מ ויביאנו לשלום לביתו
 נאות קדש בקרב ויהי במנוחה על התו"ע... הנה ידוע לכבודו גודל תשוקתי
 שיהי כבודו בביתו וישגיח על כל הענינים הידועים ובלתי ידועים כו', ומשו"ו
 כתבתי לו אז שנקצוב לו סכום ידוע שלא יצטרך לנסיעות... יכול להיות אשר
 אנ"ש ירצו ליתן לכבודו הסך הנדרש למען ישב במנוחה בעה"ק חברון ת"ו
 אשר בזה המה רוצים...

גם בענין החצר לא שבעתי נחת כלל, יגענו והשגנו ת"ל רשיון הממשלה
 דאשכנז ועשינו האקציעס ועלה הוצאה ע"ז יותר מאלף וג' מאות רו"כ, אשר
 זה נתן ידידנו הרש"ג שי.

... א' הציע לנו בשם גביר א' מקיוב לקנות החצר מעובון חותנו שנשאר
 סך גדול על צדקה, והדיעות ע"ז המה בנותיו, וישב האיש אודות זה בקיוב
 ועלה הוצאות ערך ג' מאות רו"כ (מחצה מהרש"ג שי ומחצה ממני) ונתבטל
 הענין כי האחיות לא התרצו ע"ז בשו"א, וממילא מוכן אשר הי' בזה עגמ"ג,
 ומידידנו ר"ש הויזמאן הי' מכ' אשר העת האחרון הי' באד"ר ומה אענה לו.
 ואינני יודע מה נעשה עם החצר, ומה יהי' מזה, והשי"ת יהי' בעזרינו ונשיג
 חפצינו בכה"פ בנקל ובנחת ויצליח לנו בכל ענינינו ברו"ג...
 ויקבל החוה"ש והברכה מאדה"ש ויחוג את חהמ"צ הבע"ל בדיצה
 ובכשרות כאוות נפשו וש"ב ידידו עוז המקווה להתראות אתו בקרב בחו"ש
 דו"ש מלונ"ח באה"ר תכה"י.

שלום דובער

לו

מאוסף הרשיל"א. מכתב מאלף המראה את המהלכים
 המסובבים שהיו כרוכים ברכישת הנחלאות בחברון. צילום
 בידי.

ר' שמעון הויזמאן לרשיל"א

ב"ה יום ד' י"ג למטמונים (= ר"ח ניסן) התרס"ח ירושלים ת"ו
 שלום רב וכט"ס למע"כ אהובי וידי"נ הרה"ג המפורסם בתורה וביראת ד'
 שהורה עניו וחסיד דורש לעמו וארצו איש נאמן רוח רב פעלים וכו' כקש"ת
 מוהרשיל"א שליט"א. ירום ד' קרנו בכבוד ובכל אשר יפנה יצליח.

שלום מאדון השלום!

ראשית הנני לבשרו בבשורת השלום... וכבר כתבתי לכת"ר באריכות הרבה שעליו למהר להשתדל לגמור המכירה להגביר סיפואוף שי' אפילו בסך כ"א אלפים. אפילו אם ח"ו וח"ו בכל ההוצאות. הגם שמסופקני אם נוכל עוד להרויח מצדם. אך מה אעשה הלא שותפים אנחנו בדבר ובטח ישתדל כת"ר בכל יכולתו אולי יעלה בידו לפעול שינתן כ"א אלפים רו"כ בלתי תנאי הוצאות שע"ז האופן בטחוני שנרוויח לכה"פ שכ"ט באיזה סך אם לא יעלה הרבה הוצאות הקושאן — וכל תקוותי כעת כי נרוויח מהספרדים, כי גיליתי כל לבבי לידידנו חרס"מ [= חכם רבי סלימן מני] (אחרי שנתן לי תקיעת כף שלא לגלות עדיין) כי הסכמנו שתהי' המכירה להג' סיפואוף בהשתדלות כת"ר. והבטיחנו שכולל ספרדים יתנו חלק לכת"ר ולי בעד כל דבר הקדש שיקדיש הגביר לטובת הספרדים, והראיתי לו לדעת עד כמה דורש כת"ר ואני טובתם הגם כי ברצון ליב' לקנות — אך זאת הגדתי לו כי אם יקדים עצמו אדמו"ר מליב' לגמור אתנו אזי החובה עלינו לגמור אתו.

אך כעת ידידי היקר! אודיע לכת"ר שאין לנו עוד כל תקוה בקניית ליב', לא לנו ולא לתושבי עיקת"ו. ואחרי הפירסום הגדול שנעשה פה בהטעג' של ליב' רואה אני שעלינו למהר לגמור עם הג"ס הי"ו, אם רק יעלה בידינו שבזה האופן נוכל להציל כבודנו וגם יש תקוה להרוויח מהספרדים דפה. כי חס"מ אמר לי בפ"י כי אם אגמור לטובת כוללם יקבל כת"ר החלק כפי הקשר, ובעת אקבל הטעג' מהג' ומכבודו שקנה בהצלחה אזי אשתדל לקחת בטחון מהספרדים על השתדלותינו טרם יודע להם מגמר הקני' בכי טוב.

ועתה עלי לספר לכת"ר כל פרשת העבר... וגם שקפידת ליב' אין עלינו עוד. עת קיבלתי מליב' הטעג' וגם מכת"ר שנתן 20 אלפים והתשלומין לזמנים נשארתי גבוך בדעתי משני הצדדים, מאשר הוריד המקח באופן שלא יסכים בעל הנחלה, והן מאשר אין מעות מזומנים. לכן הודעתי לאדמו"ר במכתב כי המקח האחרון הוא ג' אלפים. ומקודם הי' ההסכם רק על כ"ה אלפים (= רו"כ) יען כי רבו המשתדלים בזה שכולם דרשו ממני לתת להם עת יגמר הדבר, ובפרט להמשולח הרש"ת [= ר' שמואל תנחום] וכ'. אך כעת מפחד המיסיאן אני את נפשי הצלתי מכל החפצים להרוויח בזה, לכן הנני מודיעו כי עכ"פ הסך ג' אלפים נאפ' שהם 22500 רו"כ מוכרחים לתת לבעל הנחלה כפי הקשר שביני לבינו. וע"ד הכסף צריך להיות במזומן ואם כי הבטחתי לעזור בזה מהלוואה אך לא אדע מה המה הזמנים על איזה אופן. ובפרט שמוכרחים לקבל בהקדם הקושאן מבעל הנחלה. לכן מצפה אני לתשובתו בטעג' ובת"פ [= ובתחילת פרעון] דווקא לשמי... למען אוכל לגמור מבלי מפריע אשר לא כן אם יהי' בצירוף שמות. זאת היתה תוכן תשובתי לו בכתב.

וכתבתי לו שעכ"ז כתבתי לבעל הנחלה אולי יעלה בידי להפחית איזה סך מהג' אלפים נאפ' רק מסופקני בזה. בפרט כי מפחד אני מפחד המיסיאן שלא יודע לו שכעת הדבר בסוד עדיין בהברון, מהקשר של הד"ר אינגליז אתי שסומך עצמו עלי בזה שעשיתי זאת במכוון למען לא יפנה עצמו לבעל הנחלה להלהיב לבו בהוספה גדולה וד"ל.

והנה הודעתי לכת"ר במכתבי הקודם שהייתי בקפידה עם הרמד"ס על אשר אין ברצונו לשלם שכירת הבתים ששכר בהחצר, לו שני בתים ולנכדו